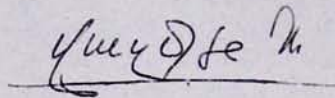

Այժմ և միշտ Մենք պիտի մնանք աղօթող, որ կեանքի կոչուի Մեր այս արդար սպասումը և իղձը: Կը հաստատանք, թե ի Հայաստան և ի ափիոս աշխարհի, մեր Եկեղեցու բոլոր հոգևոր սպասատրները և համայն մեր հաւատացեալ ժողովուրդը, ուղիղ կը հասկնան Մեզ և իրենց հայեացքը միշտ սկենած կը պահեն դէպի Ս. Էջմիածին, իբրև միախորտութեան և վերկրութեան խորան:

Այս խոհերով և այս ստաջարրանքներով, կը սպասենք Ձեր շուտափոյթ պատասխանին:

Եղբայրական սիրոյ ողջունի՛

14 դեկտեմբեր 1965
Ս. ԷԶՄԻԱԾԻՆ

ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ՊԱՏՐԻԱՐԷ ԵՒ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ
ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

ԳԵՐԱԳՈՒՅՆ ՀՈԳԵՎՈՐ ԽՈՐՀՐԴԻ ՆԱՄԱԿԸ ՄԱՐՍԵԼ,
Հ. ՊԱՊԻԿՅԱՆԻՆ ԵՎ Կ. ԾԱՆԻԿՅԱՆԻՆ

Հաստատում ենք Ձեր 8 և 13 հուլիս 1965 թվակիր գրությունները, ինչպես և Տիարք Գ. Պաղտասարյանի և Վ. Տեր-Վարդանյանի 13 հուլիս 1965 թվակիր գրությունը, բոլորը ուղղյալ Ամենայն Հայոց Հայրապետին: Այսու Ձեզ ի գիտություն հայտնում ենք, թե Վեհափառ Հայրապետի Ասխատանային մերքո գումարված Մայր Աթոռի Գերագույն Հոգևոր Խորհուրդը, իր 9 սեպտեմբերի 1965-ի նիստում քննարկելով Մարսելի կրոնական հայ համայնքից ներս ստեղծված կացությունը վերջին երկու տարիների ընթացքում, հաստատեց ու արձանագրեց թե՛

Ա. Ձեր Ասխատանային մեր գլխավորությամբ կատարված դիմումը Անթիլիասի Աթոռին, և այդ դիմումին իբրև հետևանք, Անթիլիասի Գահակալի կողմից Տ. Արտավազդ եպիսկոպոս Թրթոյանի նշանակումը իբրև «ստաջնորդ Մարսիլիո հայոց» և այս վերջինիս ժամանումը և գործունեությունը Մարսելում, սկսյալ 1964 թվականի փետրվար ամսից մինչև այժմ, առանց գիտության և համաձայնության Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի, մեր եկեղեցական կանոնների հիմնովին հակասող պարագաներ են և բացահայտ խախտում Հայ Եկեղեցու Ավիրապետական Աթոռների իրավասությանց սահմանների, հանգամանք, որ Մայր Աթոռու ճշտեց ու հայտարարեց 1964 թվականի մարտի 9-ին և կոչ արեց Անթիլիասի Աթոռին, որպեսզի այդ ապօրինի ու վտանգավոր որոշումը հետս կոչվի և Թրթոյան եպիսկոպոսը անհապաղ մեկնի Մարսելից, ուր իր ներկայությունը ոչ միայն հակաօրինական էր, այլև հայ համայնքը պատակտելու բնույթ էր կրում:

Բ. Իրոք, իբրև անմիջական հետևանք Անթիլիասի Աթոռի սույն նոր ուղեգրության, տեղի հայ համայնքի կյանքը կորցրեց իր ներքին խաղաղությունն ու պատակտվեց: Ապօրինի ձեռնարկին դեմ Մայր Աթոռու ստացավ, իր ժամանակին, բողոքը Մարսիլիայի եկեղեցական պաշտոնական մարմինների, տեղի զանազան հայկական կազմակերպությունների և ծանոթ հանրային գործիչ ազգայինների:

Այսօր էլ, Մարսելի հայ հավատացյալ ժողովրդի մեծամասնությունը, իր գլխավոր եկեղեցիներով ու վարչություններով, հավատարիմ է մնում մեր Եկեղեցու հիմնական կանոններին և Ավիրապետական իրավասություններին: Բաց աստի, վերջին ընտրությունները չեն կատարված Մարսելի թեմական կանոնագրի տրամադրությանց համաձայն, որի հետևանքով այդ ընտրության չեն մասնակցել Հարավային Ֆրանսիայի մի շարք եկեղեցիները և ժողովրդի զանգվածը:

Գ. Ամենայն Հայոց Հայրապետի բազմաթիվ կոչերը, ի խնդիր օրինակա-
նության, միասնության և Երուսաղեմի ողջագործման ոգու պահպանման,
ուղղյալ գրավոր և բանավոր կերպով Անթիլիասի Գաճակալին, վերջին երկու
տարիների ընթացքին, մնացին անարձագանք, հակառակ Երուսաղեմում եր-
կիցս նրա տված հավաստիացումներին, թե Թրթոյան եպիսկոպոսը պիտի չու-
ղարկվի Մարսելի Էջմիածնական թեմը:

Դ. Ամենայն Հայոց Հայրապետին ուղղյալ 2 հունվար 1964 թվակիր և
12 մայիս 1964 և 2 մարտ թվակիր Տ. Թրթոյան եպիսկոպոսի (այդ օրերին
վարդապետ) նամակները, Մարսելի և Վատիկանի մեջ իր հակաէջմիածնա-
կան հրապարակային հայտարարությունները, ինչպես նաև 1965 թվականի
փետրվարի 5-ին Փարիզում, Ամենայն Հայոց Հայրապետի մոտ ուկնդրության
առթիվ նրա ցուցաբերած ոչ վայելուչ վերաբերմունքը, հստակ գաղափար են
տալիս նրա անհավասարակշիռ նկարագրի և անլուրջ ըմբռնումների ու գործե-
լակերպի նկատմամբ, որով նա դուրս չափով իսկ հույս չի ներշնչում, թե կա-
րող է լինել օրինակաբան, հավատարիմ ու բանիմաց հոգևոր սպասավորը հա-
վատացյալ ժողովրդի և Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի:

Հաստատելով ու արձանագրելով այս բոլոր տխուր իրողությունները,
Վեհափառ Հայրապետը և Գերագույն Հոգևոր Խորհուրդս չեն կարող նկատի
առնել ձեռ 1965 թվականի հուլիս 13-ի դիմումները: Հետևաբար, հանուն Ամե-
նայն Հայոց Հայրապետի և Գերագույն Հոգևոր Խորհրդի, մի անգամ ևս կոչ ենք
անում Ձեզ, որ հետ կանգնեք Հայ Եկեղեցու կանոնների և ժողովրդի միաս-
նության ու կենսական շահերի դեմ գործելու ճանապարհից ու հրավիրեք Ար-
տավազդ եպիսկոպոս Թրթոյանին, որ մեկնի Հարավային Ֆրանսիայի Էջմիա-
ծնական թեմից, որպեսզի բորբոքված մտքերը խաղաղվեն ու Մարսելի շրջա-
նի մեր հավատացյալ ժողովրդի ծոցում վերահաստատվեն օրինական,
համերաշխ ու արդյունավետ հոգևոր գործունեության պայմանները, Ս. Էջմիա-
ծնի աստվածային օրհնության ներքո:

Հղում ենք Ձեզ օրհնություն Ամենայն Հայոց Մայր Աթոռ հավերժական
Ս. Էջմիածնից:

Ի դիմաց Գերագույն Հոգևոր Խորհրդի՝

ԿՈՄՄՍԱՍ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՏԵՐ-ՍՏԵՓԱՆՅԱՆ

ՀՈՒՄԻԿ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՍԱՆԹՈՒՐՅԱՆ

11 դեկտեմբերի 1965 թ.
Ս. Է Զ Մ Ի Ա Ծ Ի Ն

Հ Ա Յ Տ Ա Ր Ա Ր Ո Ի Թ Յ Ո Ի Ն

Ամենայն Հայոց Հայրապետի նախագահութեամբ, Հայ Եկեղեցու եպիսկո-
պոսական ժողովը, գումարված Ս. Էջմիածնում այս տարի նոյեմբերի 2-ին,
վշտով տեղեկացավ և իր վրդովմունքը արձանագրեց Անթիլիասի Տանն Կիլի-
կիո Կաթողիկոսական Աթոռի նոր կանոնադրության 32-րդ և 33-րդ հոդվածների
համար, որոնք հանդիսանում են ծանրակշիռ խախտում Հայ Եկեղեցու նվիրա-
պետական կարգի և իրավասության սահմանների, բացահայտ կերպով հա-
կադրվում Հայ Եկեղեցու միության նվիրապետական Աթոռների միջև, համե-
րաշխ գործակցության սկզբունքի, ինչպես և ամբողջական ժխտում Երուսաղեմի
1963-ի ողջագործման ոգու:

Վեհափառ Հայրապետի բարձր նախագահության ներքո, Գերագույն Հոգևոր
խորհուրդը, իր նոյեմբեր 18-ի նիստում, խորունկ տխրութեամբ հաստատեց և
դատապարտեց վերոհիշյալ ողբալի իրողությունը, որը Սփյուռքի հայ եկեղեցա-
կան-ազգային կյանքի մեջ ծնունդ է տալու աղետալի նոր տագնապների ու պա-
ռակտումների:

Հանուն մեր Ս. Եկեղեցու և ժողովրդի գերագույն իղձերի ու շահերի, մի
անգամ ևս կոչ ենք անում Տանն Կիլիկիո շնորհազարդ Գահակալին և Անթիլիա-